

Innhold

Forord	11
Kapittel 1 Hvorfor vi trenger en ny måte å tilby psykisk helsehjelp på	13
<i>Birgit Valla</i>	
Tjenestene må endre seg	13
Barn får ikke god nok hjelp	14
Voksne får ikke god nok hjelp	17
Erkjennelsen av at noe ikke fungerer	21
Problemet med den medisinske modellen	22
De ugyldige diagnosene	24
En feilslått satsing på metoder	26
Medikamentene gjør mer skade enn gagn	28
Unødvendige byråkratiske prosesser	30
Hjelp som hjelper	32
Referanser	35
Kapittel 2 Et nytt tankesett	36
<i>Birgit Valla</i>	
– Hva skal vi gjøre da?	36
Visjonen viser vei	37
Hvordan vi kommer frem til hva vi skal gjøre	38
Fra «terapibransjen» til «et godt liv-bransjen»	40
Tilbake til det grunnleggende	41
Hva fører til endring og bedring?	42

Hva trenger vi for å ha et godt liv?	46
Menneskers grunnleggende behov	48
Menneskets søken etter mening	51
Å glemme seg selv	52
Et nytt tankesett	53
Referanser	55
Kapittel 3 Verdiene	56
<i>Stine Lauritzen</i>	
1. Vi er likeverdige	57
2. Vi har tro på folk	59
3. Vi er modige	60
Bevisste, verdibaserte valg	61
Referanser	61
Kapittel 4 Gode vaner for utvikling	62
<i>Miriam Schytte</i>	
De 7 gode vanene	63
Vane 1: Vær proaktiv	63
Vane 2: Begynn med slutten	65
Vane 3: Gjør det viktigste først	67
Relasjoner til andre	69
Vane 4: Tenk vinn-vinn	70
Vane 5: Søk å forstå før du selv gjør deg forstått	71
Vane 6: Skap synergi	72
Vane 7: Slip sagen	74
Gode vaner og Hjelp som hjelper	76
Referanser	77
Kapittel 5 Prinsipper for å rigge en hjelp som hjelper-tjeneste ..	78
<i>Julius Aas, Torunn Sandbæk og Linn Sunniva Skar Tangen</i>	
Lett tilgjengelig – ubyråkratisk – alle får hjelp	78
En dør inn – direkte hjelp	80
Rom for empatisk lytting – hva er viktig for deg?	81
Sjekk alltid om det vi gjør, hjelper – systematiske tilbakemeldinger	83

Folkelig språk – tjenesten må språkvaskes	84
Hva bruker vi tida på – velge og velge bort	85
Velkommen, du har kommet til riktig sted! Fortelling fra en sekretær	86
Det står og faller på ledelsen	88
Kapittel 6 Et annerledes kapittel om ledelse	89
<i>Pia Marie Solberg</i>	
Jobbintervjuet	90
Tillit fra lederen – avgjørende for trivsel og vekst	91
Tilbakemeldinger til lederen	93
Tillit fører til autonomi som gir motivasjon	94
Tillit oppnås ved å være tydelig og åpen	94
Visjonen viser vei	95
Likeverd	95
For å utvikle seg må man prøve og feile	96
For å utvikle seg må man være trygg	98
For å utvikle seg må man oppleve mening	99
Vi må lytte til dem som oppsøker hjelp	101
Kapittel 7 Fortellinger fra dem som har fått hjelp	102
<i>Miriam Schytte</i>	
«Det viktigste er å møte noen som lytter»	103
«En trygg relasjon er når man opplever å kunne si alt, at ikke noe er for dumt»	104
«Her var mine ressurser gode nok til å brukes»	105
«En kan ringe selv – og så blir man kontaktet tilbake. Overraskende lett!»	106
Referanse	107
Kapittel 8 Hverdagen i en hjelp som hjelper-tjeneste	108
<i>Birgit Valla</i>	
De fysiske omgivelsene	108
La de ansatte gjøre jobben sin i fred	110
Prøve og feile-kultur	115
Det er tilbakemeldingene som bestemmer hva vi skal gjøre . . .	119

Struktur på tilbakemeldingsprosessen	121
En krevende tjeneste å jobbe i	123
Referanser	124
Kapittel 9 FIT og første samtale	125
<i>Rita Oja</i>	
Hvorfor vi trenger systematiske tilbakemeldinger i psykisk helsearbeid	125
Første samtale og invitasjon til samarbeid	127
Lytte for å forstå – åpne samtaler	128
Alliansekrakken	129
ORS: en pekepinn for endring og bedring	133
SRS: en pekepinn for alliansen	135
Hva synes folk om FIT?	136
Et blikk fremover	140
Referanser	142
Kapittel 10 Åpne samtaler i nettverksmøter	143
<i>Liv Kirsti N. Bjørnstad</i>	
Det ble naturlig å invitere inn flere i den åpne samtalen	143
Veien til nettverksmøte	144
Hvordan oppstår problemer?	145
Dialogen som endringsskapende i seg selv	146
Hjelpenettverket kan ha en naturlig plass i nettverksmøtet	147
Nye stemmer	147
Ny forståelse	148
Gi opp kontroll	148
Hva med fagkunnskapen?	149
Å lære gjennom å gjøre – prosessen i tjenesten	150
Åpne samtaler i nettverksmøter gir håp	151
Referanser	152
Kapittel 11 Vi forbereder oss til ferdighetstrening	153
<i>Marianne Furuli, Mette Kjensmo Fuglerud og Kari Anne Strøm Haraldstad</i>	
Starten på ferdighetstreningen	153

De ansatte må være trygge og sammensveiset	154
Hjelperen – Mettes historie	155
Mentale innstillinger	158
Kreativitet	161
Klar for trening	164
Referanser	164
Kapittel 12 Ferdighetstrening – bevisst målrettet trening	165
<i>Birgit Vallå</i>	
Individuell trening vs. fellestrening	166
Rammene	167
Veilederne	168
Hva skal vi øve på?	169
The Taxonomy of Deliberate Practice Activities	169
Læringsmål for bevisst målrettet trening	170
Strukturen i ferdighetstreningen – hvordan gjør vi det?	171
Treningsleir	175
Hvordan får vi tid til bevisst målrettet trening?	176
Referanser	177
Kapittel 13 Hjelp som hjelper for alle?	178
<i>Birgit Vallå</i>	
Alvorlige og langvarige problemer – komplekse prosesser	179
Kunstige skiller	180
FIT	180
Inspirasjon til hjelp som hjelper for mennesker med alvorlige og langvarige problemer	181
Behovet for struktur vs. implementering av metoder	182
Paradigmeskifte	183
Referanser	184
Kapittel 14 Vi trenger tjenester som folk har bruk for	185
<i>Birgit Vallå</i>	
Å starte på nytt	185
Resultatene	186
Besøk til Stangehjelpa	188

Innhold

Motstand – diagnosene og vedtakene	189
Relasjonell velferd	191
Hvordan skape en bevegelse	194
Referanser	196
Om forfatterne	198
Stikkord	200